

Täysistunto

Torstai 21.3.2024 klo 15.59—17.32

6. Puoluerahoituksen valvonta 2023 – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 5/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan. — Keskustelu, edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.06 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies, hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on siis kertomus puoluerahoituksen valvonnasta 2023, ja tämä on Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus. Tämä kertomus tulee tarkastusvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Olen tarkastusvaliokunnan jäsen, ja kommentoin muutamalla sanalla tätä käsiteltävää asiaa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV valvoo siis, että puolueet, puolueyhdistykset ja puolueiden lähiyhteisöt noudattavat puoluerahoitusta koskevia lakeja, ja lisäksi VTV toimii puolueiden valtionavustusta eli puoluetukea valvovana viranomaisena. Nyt tässä käsittelyssä olevassa kertomuksessa luodaan yleiskatsaus puoluerahoitusvalvonnan ja tarkastusten havaintoihin vuodelta 2023.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa kertomuksensa vuosittain, ja myös tarkastusvaliokunta on antanut vuosittain mietintönsä asiaan liittyen. Vuonna 23 mietinnössä todettiin muun muassa, että olisi syytä käynnistää muutoksia ja uudistuksia puoluelakiin, ja käsittelyhän on tällä hetkellä oikeusministeriössä. Hallitusohjelmassa todetaan näin: ”Aloitetaan säännöllinen vuoropuhelu puolueiden, rahoituslaitosten ja valvovien viranomaisten kanssa liittyen ehdokkaiden ja poliittisten yhdistysten lainmukaiseen, tarkoituksenmukaiseen ja selkeään vaaleihin sekä poliittiseen toimintaan liittyvään tilinpiitoon ja varmistetaan myös, että vaali- ja puoluerahoitusvalvonnassa toteutuu periaate, että samaa tietoa ei kysytä kuin kerran. Hallitus selkiyttää vaali- ja puoluerahoitusta lainojen osalta siten, että lainan alkuperä on aina identifioitavissa, ja päivitetään puoluelain luettelo asioista, joita ei pidetä tukena. Nämä ovat luottamushenkilömaksut ja Euroopan unionin toimielinten ja muiden vastaavien kansainvälisten järjestöjen talousarvioon perustuvat suoritukset. Hallitus tarkentaa lainsäädäntöä siten, että puolueilla on selkeä mahdollisuus valtionavustusten osittaiselle siirtämiselle puolueen tarkoitusta toteuttavan säätiön tai osakeyhtiön toiminnan tukemiseen, kuten jo nyt vakiintunut käytäntö on.”

Arvoisa puhemies! Tässä kertomuksessa vuodelta 2023 keskeisin havainto liittyy edellisten vuosien tapaan muun muassa siihen, että kaikkea ulkopuolista tukea ei oltu ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella. Valvottavat lisäsivät kyllä myöhemmin, korjasivat ja täy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2024 vp

densivät ajantasaisia ilmoituksia ja ilmoitusten yhteenvetoa tarkastuksen aikana. On siis tärkeää, vuodesta toiseen myös tarkastusvaliokunnan mietinnön mukaisesti, kiinnittää huomiota siihen, että tiedot ovat ajantasaisia, niitä ei puuttuisi ja ne olisivat saatavilla. Eli tässä täytyy olla hyvin tarkkana, kun näitä ilmoituksia tehdään.

”Puolueiden, puolueyhdistysten, lähiyhteisöjen sekä puolue toimintaa lähellä olevien tahojen tulee perehtyä puoluelakiin” — näin mainitaan tässä kertomuksessa, ja se on äärettömän tärkeää — ”myös sitä täydentäviin määräyksiin ja ohjeisiin sekä valtionavustuspäätökseen ja sen ehtoihin sekä noudattaa niitä. Mikäli tarkastusvirasto havaitsee merkittäviä ja toistuvia puutteita puoluelain noudattamisen osalta tai valtionavustuksen käytössä, se voi määrätä puoluetuen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan perittäväksi takaisin.” Eli on äärettömän tärkeää, että ollaan tarkkana.

Mitä tulee puoluerahoitukseen, niin tällä hallituskaudellahan hallitus tekee sinne pienen leikkauksen. Eli kaikesta otetaan hieman, ja myös tästä puoluerahoituksesta, mikä on ollut myös perussuomalaisten kanta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.10 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Poliittisen toiminnan rahoitus on osa toimivaa demokratiaa, ja Suomessa tämänkin demokratian osan valvonta on asianmukaisesti järjestetty, ja hyvä niin. Joka vuosi ilmenee myös kehittämistarpeita, ja on tärkeää, että eduskunta ja samalla kansalaisyhteiskunta saavat kattavan raportoinnin puoluerahoitukselta.

Eräs uusi ilmiö, joka on nostanut päätään viime vuosina poliittiseen rahoitukseen liittyen, on mahdollinen vieraan vallan vaikuttaminen poliittisen rahoituksen kautta. Meillä on valitettavasti viitteitä, että eräät valtiot laajamittaisesti tekevät länsimaissa poliittista vaikutustyötä myöskin rahoituksen kautta, ja tähän ilmiöön tulisi myöskin eduskunnassa kiinnittää huomiota, ja samoin tietenkin tarkastusvirastossa. Yksikään vieras valta ei voi meidän poliittiseen järjestelmään sotkeentua, ei myöskään rahoituskanavien kautta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.12 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Avoin puoluerahoitus todella on toimivan demokratian elinehto. Tarkoitus on totta kai se, että mahdollisimman avoimella toiminnalla vahvistamme kansalaisten luottamusta ylipäättänsä poliittista järjestelmää kohtaan, mutta toisaalta teemme sen myös niin, että jokainen meistä toimijoista ja eri puolueiden toimijoista voi luottaa siihen, että jokainen toimii samoilla pelisäännöillä. Kun tätä tarkastusviraston kertomusta lukee, niin voi kyllä todeta, että pääosin kaikki puolueet ovat toimineet sen mukaan, mitä lainsäädäntö heiltä edellyttää, vaikkakin näitä pieniä täsmennyksiä on tarkastusvirasto sitten jälleen joutunut eri puolueille antamaan. Mutta pääsääntöisesti tämä toimii meillä Suomessa hyvin, ja kun tätä myös kansainvälisesti vertaillaan, niin voimme todeta, että tilanne on siinä mielessä erittäin hyvä.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on jälleen hyvä todeta myös se, että on myös täysin sallittua tukea poliittista toimintaa, ja senpä takia on hyvä, että meillä on käytännöt siihen, millä tavalla niin kansalaiset kuin muut oikeushenkilöt voivat sitten osallistua tukemaan poliittista toimintaa. Tämä on hyvä, ja sitä tukea ei pidä demonisoida, mutta totta kai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2024 vp

sen pitää tapahtua avoimesti, jotta sitten demokratiassa jokainen voi tähän asiaan ottaa kantaa ja nähdä mahdolliset eri riippuvuussuhteet.

Arvoisa puhemies! Tässä kertomuksessa puutun jälleen siihen, että tarkastusvirastohan on aikaisemmin esittänyt myös erilaisia uudistustarpeita tähän puoluerahoituksen valvontaan. Nyttén kun tätä kertomusta jälleen täällä tarkastusvaliokunta alkaa käsittelemään, olisi varmaan toivottavaa, että valiokunta voisi myös arvioida jälleen sitten näitä tarkastusviraston esittämiä lainmuutostarpeita, jotka liittyvät ennen kaikkea esimerkiksi siihen, millä tätä nykyistään avointa järjestelmää voidaan edelleen kehittää entistä avoimemmaksi. Eli esimerkiksi onko se julkista tietoa, kuka esimerkiksi antaa lainan jollekin puolueelle, onko esimerkiksi tarpeen kiristää tai madaltaa niitä rajoja, milloin esimerkiksi oikeushenkilön nimi tulee näkyviin, kun puoluetta tukee, ja niin edelleen. Varmasti näihin liittyy käytännön haasteita, mutta minusta on perusteltua, että tarkastusvaliokunta voisi käydä läpi myös nämä tarkastusviraston esittämät lainmuutostarpeet tähän puoluerahoitukseen, jotta todella meillä jatkossakin olisi mahdollisimman avoin järjestelmä ja mahdollisimman avoin puoluerahoitus, joka totta kai myös on tämän demokratian elinehto. Sitä kautta voimme luottaa siihen, että niin kansalaiset kuin muutkin poliittiset toimijat voivat luottaa siihen, millä pelisäännöillä puolueet myös rahoituksensa osalta toimivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sebastian Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.15 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kun en tiedä, saanko puheenvuoroani mahtumaan kolmeen minuuttiin, niin tulín tänne eteen.

Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Räsästä rakentavasta puheenvuorosta. On harmillista, että nyt kun me käsitellään itse asiassa suomalaista demokratiaa, niin meillä ei nyt tänään ole enemmän keskustelijoita tässä salissa. Nämä ovat semmoisia paikkoja, missä pystytään nostamaan tärkeitä huomioita suomalaisen demokratian kehittämiseksi. Tälle keskustelulle yleensä meidän työskentelyssä ei hirveän montaa paikkaa ole.

Haluan kiittää myöskin edustaja Juvosta hyvästä esittelypuheenvuorosta. On tärkeää, että meillä Suomessa on puoluerahoitusta, sen takia, että jos meillä ei olisi, niin käytännössä se avaisi mahdollisuuksia sille, että esimerkiksi EK:n pamput tai sitten ay-pamput pystyisivät olemaan rahoittamassa omia taustayhteisöjään, heidän niin sanottuja poliitikkojaan, edistämään omaa asiaansa. Silloin parlamentin ulkopuolisilla voimilla olisi liian paljon valtaa suomalaiseen demokratiaan. Sinänsä on hyvä, että tämä on olemassa, mutta kun elämme tiukkoja aikoja, niin kuin nyt elämme, niin aivan kuten edustaja Juvonen sanoo, on esimerkillistä, että myös puoluerahoituksesta leikataan.

No, puolueethan rahoittavat tämän puoluerahoituksen kautta myöskin erilaisia vaaleja. Hyvä niin, tällöin se rahoitus tapahtuu ikään kuin parlamentaarisisissa voimasuhteissa, eli sen verran kuin ollaan vaaleissa saatu ääniä, sen verran on demokraattisesti mahdollista myöskin sitten jakaa sitä rahaa tuleviin vaaleihin. Mutta tämän lisäksi totta kai on tämä ihan selkeä kuvio, että yksittäiset kansalaiset, järjestöt ja yritykset voivat myöskin käyttää rahaa yksittäisiin ehdokkaisiin vaaleissa.

Haluaisin käyttää tämän arvokkaan tilaisuuden muistuttaakseni siitä lakialoitteesta, jonka ihan hetken aikaa sitten tein. Olen tehnyt useampia lakialoitteita vaalirahoitukseen liittyen, koska tässä meillä on osa-alue, jossa pystyttäisiin kehittämään suomalaista demokratiaa vielä entisestään. Tämä uusi lakialoitteeni koskee presidentinvaaleja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2024 vp

Viime vaaleissa me nähtiin tällainen ilmiö, että yksittäiset ihmiset lahjoittivat presidentinvaalikampanjaan jopa yli satatuhatta euroa yksittäiselle ehdokkaalle. Itse näkisin niin, että tämä ei demokratian näkökulmasta ole aivan terve tilanne. Miksi näin? Sen vuoksi, että tässä on kyse vaalista, jossa valitaan vain yksi ihminen, joka omalla tontillaan käyttää absoluuttisesti yksin, itse, sitä omaa valtaa, ja nyt puhutaan nimenomaan vielä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Näin ollen, jos meillä on joku ihminen, joka antaa yli omakotitalon verran rahaa presidentinvaaliehdokkaalle, joka tulee valituksi, niin on aivan selvää, että totta kai tällä lahjoittajalla on jonkun näköistä karmaa suhteessa siihen valittuun presidenttiin. Näin ollen tällainen kytkös pitäisi pystyä purkamaan.

Omassa lakialoitteessani esitin, että laskettaisiin tätä maksimisummaa, kuinka paljon yksittäinen ihminen tai taho pystyisi lahjoittamaan presidentinvaalikampanjaan. Tämä lakialoite on tälläkin hetkellä jokaisen kansanedustajan allekirjoitettavissa, ja pyydän sille kannatusta, jotta tätäkin kautta suomalaista demokratiaa voitaisiin kehittää eteenpäin. On todella hyvä asia, että Suomessa puoluerahoitusta valvotaan tiukasti. Se on terveen demokratian merkki. Kiitokset tarkastusvaliokunnalle hyvästä työstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

17.19 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Voin yhtyä edustaja Tynkkynen siihen näkemykseen, että on sääli, kuinka vähän meillä on täällä edustajia keskustelemassa tästä teemasta, joka koskettaa itse asiassa meitä kaikkia. Eli kaikki tänne valitut kansanedustajat tavalla tai toisella ovat olleet myöskin pohtimassa kysymystä vaalirahoituksesta, jopa ihan henkilökohtaisesti. Eli tämä asia on tärkeä.

Kansainvälisessä järjestelmässä Etyj-järjestössä ODIHR on tärkein instituutio nimenomaan demokratian seurannan osalta, ja siellä seurataan kansainvälisesti vaaleja nimenomaan Etyjin alueella eli Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja Keski-Aasiassa. ODIHRin luomat metodit ovat myöskin kansainvälisesti hyvässä käytössä. Tässä on perussisältönä se, että kaikki Etyjin jäsenvaltiot ovat velvoitettuja antamaan vaalitarkkailulle tilaa. Nythän me näimme viime viikonloppuna naapurimaassamme ikään kuin vaalit mutta itse asiassa poliittisen näytelmän, ja se oli sentyyppinen poliittinen näytelmä, että Etyj ei itse asiassa sitä tarkkaillutkaan.

Mutta niin myöskin Suomessa, eli myöskin täällä Suomessa Etyj tarkkailee vaaleja, ja kun kansainvälinen vaalitarkkailu tulee tänne, siinä on useimmiten kolme seikkaa, joihin kiinnitetään huomiota — ja nyt tulen itse tuohon aiheeseen, mikä tuossa meillä on esillä ja mihin Valtiontalouden tarkastusvirastokin kiinnittää huomiota. Kun seurataan vaaleja, kolme seikkaa ovat olleet kriittisiä, joita on arvioitu. Yksi on ollut vaalipiirijako, jossa äänikynnykset vähän vaihtelevat, aika voimakkaasti, vaikkapa Uudenmaan ja Lapin välillä. Toinen iso kysymys on median rooli. Sitä seurataan myöskin Suomessa, ja on todettu, että siinä on kohentamisen varaa. Ja kolmas seikka on nimenomaan tämä vaalirahoitus, mitä täällä nyt kollegat ovat tänään nostaneet esille, ja siinäkin on aikaisemmin havaittu puutteita. Sen läpinäkyvyys ei ole ollut niin itsestään selvää kuin se tänä päivänä on.

Siinä mielessä yhdyn kyllä kollegojen näkemyksiin siitä, että tämä vaalirahoitus sinänsä ei ole illegaalista. Se on laillista, ja se on määriteltykin lainsäädännössä, ja jopa niitä puitteita on rajattu siinä — ja edustaja Tynkkynen esittää myöskin presidentinvaaleihin nyt näitä rajauksia. Eli tämä on sillä tavalla rajoitettu, ja olennaisinta tässä on myöskin se, niin kuin edustaja Räsänenkin sanoi, että se on läpinäkyvää, että me näemme, ketkä rahoittavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2024 vp

missäkin määrin, silloin kun on vähänkin suuremmista rahoituseristä kysymys. Tässä suhteessa Suomen vaalijärjestelmää on nyt kehuttu myöskin tämän vaalirahoituksen osalta. Silti siinä saattaa olla ongelmia.

Joku viittasi siihen, että myöskin ulkovallat saattavat sotkeutua tällaisiin asioihin Suomenkin vaalien osalta. Itse en nyt näkisi kummituksia tässä suoraan. Se on hyvin mahdollista, ja historiakin kertoo erilaisia ulkoisia rahoituskanavia, enkä rupea niitä käymään lävitse tässä yhteydessä, mutta tällä hetkellä en pitäisi sitä ulkoista rahoitusta nyt erityisen suurena ongelmana Suomessa, juuri osittain myöskin tämän läpinäkyvyyden vuoksi, mikä meillä vaalirahoituksessa on. Senkin suhteen kannattaa olla tarkka. Kannattaa olla tarkka. Meillä on hybridivaikutusta eri muodoissaan Suomessa nähtävillä. Eli siinä suhteessa on arvokasta, että Valtiontalouden tarkastusvirasto tämän ottaa nyt tässä esille ja mekin käymme tämän keskustelun täällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.22 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä puhuneet kollegat veivät tätä keskustelua — ja aivan perustellusti — hieman enemmän myös tänne vaalirahoituksen suuntaan tästä tietyllä tapaa puoluerahoituksen ytimestä. Tässä vaalirahoituskokonaisuudessa, totta kai, kun nämä linkittyvät toisiinsa, ehkä keskeinen uudistustarve liittyisi juuri siihen, millä tavalla sitä vaalirahoituksenkin avoimuutta ennen vaaleja voitaisiin parantaa.

Meillä on poikkeuksellisen avoin vaalirahoitus kaikkien valittujen osalta siinä mielessä, että aina vaalien jälkeen, kun aikaraja sitten tulee, jokainen voi kyllä käydä katsomassa, keneltä valittu henkilö on vaalirahat saanut. Se on poikkeuksellisen avoin järjestelmä ja oikein hyvä, mutta meidän tämänhetkinen haastehan liittyy siihen, että tätä tarkastelua äänestäjään eivät voi tehdä ennen vaaleja, johtuen siitä, että tämä vaalirahoituksen ennakkoilmoitus on tietyllä tapaa vapaaehtoinen. Ja kun edustaja Tynkkynen oikein hyvin viittasi presidentinvaaleihin, niin nythän jälleen tasavallan presidentin vaaleissa näimme sen, että eri ehdokkaat hieman arpoivat, kuinka avoimesti he avaavat omaa vaalirahoitustaan ennen vaalipäivää. Totta kai sitten lain mukaan he kyllä joutuvat tämän tekemään vaalien jälkeen.

Arvoisa puhemies! Mielestäni, kun tästä puoluerahoituksen kokonaisuudesta puhutaan, johon myös vaalirahoitus kuuluu, olisi syytä tätä avoimuutta lisätä ainakin siltä osin, että tämä ennakkoilmoitus säädettäisiin jatkossa pakolliseksi. Sillä olisi valtavan suuri vaikutus juuri tähän avoimuuteen, koska silloin kaikki äänestäjät voisivat tarkastaa ennen mahdollista äänestyspäätöstään, keneltä esimerkiksi oma ehdokas on rahoituksensa saanut. Kaikille tämä tieto todellakaan ei ole relevantti mutta varmasti joillekin on. Tässä hetkessä ajattelisin, että tämä olisi semmoinen konkreettisin, helpoin muutos, jolla vaalirahoitusta voitaisiin entisestään avoimemmaksi tehdä, ja tätä ajattelua kyllä tukisin.

Toivoisin, että vaikka tässä tarkastusvaliokunta ei nyt sinänsä tätä vaalirahoitusta käy — se on sitten eri kertomus, jossa sitä on käsitelty — se kuitenkin kävisi läpi juuri näitä lainsäädännön muutostarpeita, joita eittämättä varmasti tähän järjestelmään liittyy, jotta todella tämä järjestelmä olisi mahdollisimman avoin ja sitä kautta luotettava ja sitä kautta jokainen kansalainen voi myös tähän luottaa. Se totta kai lisäisi myös sen asian hyväksyttävyyttä, kun toivon mukaan jatkossakin kansalaiset haluavat osallistua vaalirahoittamiseen joko tukemalla itse tai heidän edustamansa organisaation kautta, koska se on myös terveen demokratian merkki. Niin kuin edustaja Kiljunen hyvin totesi, vaalirahoituksessa itsessään ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2024 vp

ole mitään laitonta mutta kaikista tärkeintä on, että se toiminta, jota tehdään, on mahdollisimman avointa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sebastian Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.25 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kannatan lämpimästi tätä ajatusta, joka on noussut useamman kerran esiin ja minkä edustaja Räsänen tässä toi myöskin omassa puheessaan esille, eli että meillä säädettäisiin pakolliseksi se, että pitää ilmoittaa, kuinka paljon arviolta tulee käyttämään rahaa vaaleissa, ja toisin sanoen myöskin samalla se, ketkä ovat sen kampanjarahoituksen takana. On hyvä, että näitä keskusteluja käydään, ja vaikka valitettavasti nämä kyseiset asiat eivät tällä hetkellä ole etenemässä nyt neljän vuoden aikana, niin toivottavasti seuraavaan hallitusohjelmaan vuonna 27 saadaan myöskin näitä uudistuksia, mitkä koskevat sitten rahoitusta vaaleissa ja itse koko suomalaista demokratiaa.

Tuolla äsken pöntössä käytin puheenvuoron, jossa muistuttelin suomalaista demokratiaa parantavasta lakialoitteesta liittyen presidentinvaaleihin, ja haluan joka paikassa käyttää mahdollisuuden nostaa esille myöskin sen toisen kipukohdan, mikä meillä tällä hetkellä vaaleihin liittyen on: Puoluerahoituksen osalta ei ole mitään pelkoa siitä, että puolue joi-tain yksittäisiä ehdokkaita puoluerahoituksensa kautta rahoittaisi niin sanotusti liian paljon. Näin sen vuoksi, että näitä ehdokkaita vaaleissa on ihan valtava määrä, ja puoluerahoitus, paljonko puolueella on käytettävissä rahaa vaaleissa kampanjointiin, on tietenkin hyvin rajattua. Mutta nyt tullaan jälleen kerran näihin yksittäisiin rahoittajiin tai erilaisiin rahoitustahoihin. Itse asiassa ensimmäinen lakialoitteeni, jonka tällä kaudella tein, liittyi kampanjakattoihin, ja itse näen, että tämä on itse asiassa se kaikista suurin kipukohta suomalaisessa demokratiassa: meillä ei ole tällä hetkellä olemassa kampanjakattoja.

Joku voi ajatella, että Suomen tärkeimmät vaalit olisivat presidentinvaalit. No, näin voidaan ajatella, mutta itse ehkä ajattelen, että kunta-, alue- ja eurovaalit ja erityisesti eduskuntavaalit ovat kaikki erittäin tärkeitä vaaleja, ja näihin liittyen olen tehnyt aloitteen, jossa esitän, että ensinnäkin näihin matalimman tason vaaleihin, kunta- ja aluevaaleihin, säädettäisiin 10 000 euron kampanjakatto, eli kuinka paljon ehdokas voi käyttää rahoitusta niissä vaaleissa. Eduskuntavaaleissa puolestaan tämä raja olisi 30 000 euroa, ja sitten eurovaaleissa se raja olisi korkeintaan 50 000 euroa.

Näin ollen me rajoitettaisiin semmoista ilmiötä, johon tarkastusvaliokunta aikaisemmissa lausunnoissaan on kiinnittänyt huomiota, eli nämä kasvavat kampanjabudjetit, niin että me saataisiin ne kuriin, koska suomalaiselle demokratialle ei ole kunniaksi, että ihmiset pääsevät ostamaan itseään isommilla summilla sisään demokraattisiin päätöksentekoli-miin. Nimenomaan tämän kuvion pitäisi mennä niin päin, että ehdokkaat itse viestivät erilaisissa kanavissa, oli kyse sitten somesta, [Puhemies koputtaa] oli kyse sanomalehdistä, mielipidekirjoituksista tai oli kyse kampanjoinnista, mitä tehdään kaduilla ihmisiä kohdattaessa, ja omilla mielipiteillä vakuutetaan äänestäjät. [Puhemies koputtaa] — Oho, sepä meni nopsaan. — Eli muistutan myöskin tästä asiasta. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.28 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Toimiva ja tehokas vaalirahoituksen valvonta on toden totta todella tärkeä osa toimivaa länsimaista demokratiaa. Tämä Valtionta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2024 vp

louden tarkastusviraston kertomus puoluerahoituksesta vuodelta 2023 on arvokas kertomus, jossa on myöskin paljon pohdintaa siitä, miten tätä vaalirahoituksen valvontaa voitaisiin viraston mukaan kehittää. Tämän kertomuksen käsittely aina täällä eduskunnan suuressa salissa ja jälleen edelleen sitten valiokunnissa mahdollistaa myös meille kansanedustajille osallistumisen tähän tärkeään keskusteluun ja mahdollistaa meille sen, että voimme tuoda oman panoksemme siihen tärkeään työhön, jonka lopputuloksena meillä toivottavasti vaalikausi vaalikaudelta on yhä parempi ja yhä paremmin myöskin ulkopuolista tarkastelua kestävä vaalirahoituksen valvonta.

Tällä vaalikaudella on jo useamman kerran tätä tematiikkaa sivuttu tässä salissa, ja tämä ehdokkaiden vaalirahoituksen ennakkoilmoitusten säätäminen pakolliseksi kaikille ehdokkaille on niin tänään kuin aiemmissakin täysistunnoissa usein noussut esiin. Se on hyvin kannatettava tavoite, hyvin kannatettava toimenpide. Toivottavasti se etenisi tällä vaalikaudella tai tulevina vuosina myöskin vahvasti eteenpäin.

Näissä keskusteluissa olen tällä vaalikaudella tuonut esiin tässä nykyisessä vaalirahoituksen valvonnassa erään toisenkin epäkohdan, joka mielestäni ehdottomasti pitäisi tilkitä. Se on tämä erikoinen yksityiskohta, että Suomessa on edelleen mahdollista tietyin ehdoin rahoittaa vaaleissa toimivia ehdokkaita ja puolueita maamme rajojen ulkopuolelta, eli tämä ulkomaalainen vaaliraha on meidän kansallisissa vaaleissa mahdollista. Esimerkiksi samaa aatesuuntaa edustava yhteisö voi Suomen rajojen ulkopuolelta osallistua meillä kansallisiin vaaleihin ja rahoittaa täällä toimivia ehdokkaita ja puolueita, tarjota vaalirahaa maamme rajojen ulkopuolelta. Mielestäni tämä on erikoinen yksityiskohta.

On totta, että tällä hetkellä, kun näitä erilaisia raportteja lukee, ihan hirvittävästihän ei tätä ulkomaalaista vaalirahoitusta kohdenneta tänne Suomen kansallisiin vaaleihin. Mutta se potentiaalinen riski on kuitenkin olemassa, että tälläkin rahoituksella voitaisiin pyrkiä vaikuttamaan Suomessa käytäviin vaaleihin myöskin tällaisissa hybriditarkoituserissä. Pitäisin kyllä erittäin viisaana, että tämä porsaanreikä nyt kokonaan tukittaisiin hyvissä ajoin ennen kuin meillä on käsissämme yhtään tällaista ongelmaa, että saamme nähdä, että jokin taho maamme rajojen ulkopuolelta pyrkii vaalirahoitusta kanavoimalla ohjaamaan meidän kansallisten vaalien tulosta. Nimittäin aika monessa maailman maassa ulkomailta vaalirahoituksen tarjoaminen on kokonaan kielletty, enkä oikeastaan löydä mitään perustetta, miksi Suomessakaan sen pitäisi olla mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sebastian Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.31 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Peltosen puheenvuoro kirvoitti antamaan kannatuspuheenvuoron tälle ajatukselle. Käytitte sanoja ulkomaalainen raha, ja tämä kuulosti siltä, että ehkä myöskin perussuomalaiset voisivat olla yhdessä demareiden kanssa tekemässä toimenpiteitä, että laitetaan rajat kiinni myös ulkomaalaiselle rahalle, mitä vaaleihin tulee. Lämmin kannatus tälle. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.